

ทิศทางการเป็นประธาน “อาเซียน” ของบรูไน

ตามบทบัญญัติของกฎบัตรอาเซียน "ประธานอาเซียน" เป็นตำแหน่งสูงสุดของอาเซียน ดำรงตำแหน่งวาระ ๑ ปี ตำแหน่งประธานอาเซียนจะหมุนเวียนกันในประเทศสมาชิกตามลำดับตัวอักษรชื่อภาษาอังกฤษของประเทศสมาชิก โดยนับตามปฏิทินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม เป็นประจำทุกปี โดยประธานอาเซียนมีบทบาทในการส่งเสริมเพิ่มพูนผลประโยชน์และความเป็นอยู่ที่ดีของอาเซียน รวมถึงความพยายามในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยการริเริ่มทางนโยบาย การประสานงาน ฉันทามติ และความร่วมมือ โดยเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๐๒๐ บรูไนได้รับมอบตำแหน่งประธานอาเซียน ๒๐๒๑ จากเวียดนามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ท่ามกลางภาวะความท้าทายจากสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ทั้งปัญหาจากเศรษฐกิจ สังคม และภัยจากโรคระบาด ประเทศไทยและกองทัพในฐานะเป็นสมาชิกอาเซียนและเป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาค จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมสำหรับทิศทางการดำเนินนโยบายของบรูไนในฐานะประธานอาเซียนปี ๒๐๒๑

ข้อมูลทั่วไป บรูไน (Brunei) หรือ เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam) ตั้งอยู่ที่เกาะบอร์เนียวซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะ และมีความยาวชายฝั่งทะเลรวม ๑๖๑ กิโลเมตร โดยครอบคลุมพื้นที่ ๕,๗๖๕ ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ทำให้รายได้หลักของบรูไน มาจากการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติได้มากเป็นอันดับ ๔ ของโลก ถึงแม้บรูไนจะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กเป็นอันดับที่ ๒ ของกลุ่มสมาชิกอาเซียน แต่กลับมีรายได้ประชากรต่อหัว (Income per Capita) สูงเป็นลำดับที่ ๒ ของกลุ่มสมาชิกอาเซียน ประเทศบรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนลำดับที่ ๖ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๗ ในด้านบทบาทการเป็นประธานอาเซียน ประเทศบรูไนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๗ ในปี ๒๕๔๔ และการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๒๒ และ ๒๓ ในปี ๒๕๕๖

สำหรับความคืบหน้าล่าสุด ประเทศบรูไนได้รับมอบตำแหน่งประธานอาเซียน ๒๐๒๑ จากเวียดนามเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๐๒๐ โดยสมเด็จพระราชาธิบดี ฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดิน วัดเดาเลาะห์ สมเด็จพระราชาธิบดีแห่งบรูไน ทรงเผยแนวคิดหลักในการทำหน้าที่ประธานอาเซียนปี ๒๐๒๑ ได้แก่ "We Care, We Prepare, We Prosper"

เน้นให้ความสำคัญ ๓ ประการดังนี้ ๑) ความห่วงใยต่อความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมืองอาเซียนร่วมกัน (Caring for our people and each other's well-being) ๒) การเตรียมพร้อมสำหรับโอกาสและความท้าทายในอนาคต (Preparing for future opportunities and challenges) และ ๓) การสร้างความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันในฐานะภูมิภาคที่เป็นเอกภาพ (Prospering together as a unified region) พร้อมระบุว่า จะเดินหน้าสานต่อภารกิจการดำเนินงานในฐานะประธานอาเซียนของเวียดนาม เพื่อฟื้นฟูผลกระทบของภูมิภาคจากปัญหา COVID-๑๙ อีกทั้งยังเล็งเห็นความสำคัญของประเทศคู่เจรจาของอาเซียนที่จะช่วยส่งเสริมแผนงานตามวิสัยทัศน์อาเซียนภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๖๘ (ASEAN's post-2025 vision)

ต่อมาเมื่อ ๒ ธ.ค.๖๓ Dato Erywan Pehin Yusof รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศบรูไน ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมโดยอธิบายหัวข้อเรื่อง "We Care, We Prepare, We Prosper" ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นย้ำการแสวงหาร่วมกันของอาเซียนในการพัฒนาความอยู่ดีกินดีและการดำรงชีวิตของประชาชนและเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่อาเซียนจะต้องทำงานร่วมกัน โดยอธิบายถึงความสำคัญ ๓ ประการดังนี้ ๑) ใช้ประโยชน์จากลักษณะของอาเซียนที่มีความห่วงใยกัน (Harness the Caring Nature of ASEAN) ซึ่งเป้าหมายหลักในปี๒๕๖๔ คือเรื่องวัคซีนและอาเซียนจะต้อง

ทำงานร่วมกับหุ้นส่วนอย่างจริงจัง ๒) เตรียมความพร้อมอาเซียนสำหรับอนาคต (Prepare ASEAN for the Future) โดยอาเซียนจำเป็นต้องทำให้ภูมิภาคอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ โดยยึดมั่นต่อกฎหมายระหว่างประเทศและกฎเกณฑ์พหุภาคี และ ๓) สร้างโอกาสและเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนในภูมิภาค (Create Opportunities and Enhance Sustainable Prosperity in the Region) โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเศรษฐกิจซึ่งกันและกันมากกว่าการแข่งขัน

บทวิเคราะห์

ศักยภาพบรูไน ประเทศบรูไนถือว่ามีศักยภาพในการเป็นประธานอาเซียน เนื่องจากประเทศบรูไนเป็นประเทศที่มีเอกภาพ แม้บรูไนจะเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กแต่กลับมีรายได้ประชากรต่อหัวสูงเป็นลำดับที่ ๒ ของกลุ่มสมาชิกอาเซียน และประเทศบรูไนผ่านการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๗ และการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๒๒ บรูไนจึงมีศักยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจและประสบการณ์ในการเป็นประธานอาเซียนครั้งก่อนหน้า จึงมีความพร้อมในการทำหน้าที่ประธานอาเซียน ในการส่งเสริมเพิ่มพูนผลประโยชน์ของอาเซียน ในการประสานงานฉันทามติและความร่วมมือ

ธีมในการขับเคลื่อนของบรูไนในการเป็นประธานอาเซียน คือ We Care, We Prepare, We Prosper โดยเน้นให้ความสำคัญในเรื่อง ๑) “We Care” ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือเรื่องวัคซีน และอาเซียนต้องทำงานร่วมกับหุ้นส่วนอย่างจริงจัง ประเด็นนี้นับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากอาเซียนจะต้องดำเนินการเพื่อให้ภูมิภาคฟื้นตัวอย่างรวดเร็วร่วมกัน จากผลกระทบของโควิด-๑๙ โดยสามารถเข้าถึงวัคซีนที่ปลอดภัยในราคาที่เหมาะสม การร่วมกันผลักดันของอาเซียนจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว และทำให้เศรษฐกิจของอาเซียนสามารถฟื้นตัวได้เร็วขึ้น ๒) “We Prepare” เป็นการเตรียมความพร้อมของอาเซียนสำหรับอนาคต โดยอาเซียนจำเป็นต้องทำให้ภูมิภาคอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์โดยยึดมั่นต่อกฎหมายระหว่างประเทศและกฎเกณฑ์พหุภาคีซึ่งประเด็นนี้นับเป็นความท้าทายของอาเซียน เนื่องจากภูมิภาคมีความหลากหลายในเรื่อง เช่น ภาษา วัฒนธรรม และภูมิรัฐศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมในประเด็นนี้เป็นการสร้างความเป็นเอกภาพในอาเซียนให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น และ ๓) “We Prosper” เป็นการสร้างโอกาสและเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนในภูมิภาค โดยประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างเศรษฐกิจซึ่งกันและกันมากกว่าการแข่งขัน ประเด็นนี้เป็นประเด็น

สำคัญสำหรับอาเซียน ที่จะทำให้ภูมิภาคสามารถเพิ่มอำนาจต่อรองในด้านเศรษฐกิจที่อาเซียนดำเนินการกับประเทศคู่แข่งราย หรือกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ ส่งผลให้อาเซียนได้รับประโยชน์ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสินค้าของอาเซียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน ดังนั้นจึงมีความท้าทายในการแสวงหาจุดร่วมในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ

หนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ขณะที่ประเทศบรูไนเป็นประธานอาเซียน ในส่วนของความร่วมมือของกองทัพพื้น มีการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา(ASEAN Defence Ministers’ Meeting Plus: ADMM-Plus) ซึ่งไทยเป็นประธานร่วมคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงทางทะเล (Experts’ Working Group on Maritime Security)^๑ ดังนั้นประเด็นที่กองทัพควรเตรียมการ เพื่อให้สอดคล้องกับธีมการดำเนินงานของบรูไน ในการเป็นประธานอาเซียน ได้แก่

๑) การส่งเสริมความมั่นคงทางทะเลเพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านเศรษฐกิจของอาเซียน โดยเน้นสร้างความร่วมมือกับนานาประเทศ และมีอาเซียนเป็นแกนกลาง สนับสนุนกฎกติกาทางทะเลของสหประชาชาติ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางทะเลอย่างสันติวิธี

๒) ส่งเสริมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสมาชิกอาเซียนในการใช้กำลังพลของกองทัพสนับสนุนภารกิจการแก้ไขปัญหาการรับมือกับวิกฤตโควิด-๑๙ เพื่อนำไปเป็นบทเรียนในการรับมือกับโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียน เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ (HADR)^๒ และการแพทย์ทหาร (Military Medicine)

๓) ผลักดันให้หน่วยงานด้านความมั่นคงของอาเซียนร่วมกันเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับเทคโนโลยีใหม่ๆ (Emerging Technology) ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง เช่น โดรน หุ่นยนต์ และ AI รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในเรื่องความปลอดภัยทางไซเบอร์ด้วย

ข้อมูลอ้างอิง

- ^๑<http://asean.dla.go.th/public/article.do?lv2Index=6&lang=th&random-chairmanship-2021-we-care-we-prepare-we-prosper/>
- ^๒https://www.nia.go.th/niaweb59/default_TH_esp
- ^๓<https://www.iseas.edu.sg/media/event-highlights/the-22nd-asean-lecture-on-brunei-darussalam-asean>
- ^๔<https://www.mod.go.th/File/policymod-64.aspx>
- ^๕[http://project-wre.eng.chula.ac.th/watercu_eng/sites/default/files/lecture%20intro%20202112681%20materials/7%20ASEAN%20Disaster%](http://project-wre.eng.chula.ac.th/watercu_eng/sites/default/files/lecture%20intro%20202112681%20materials/7%20ASEAN%20Disaster%20)

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม/เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน/สิ่งแวดล้อม

อื่น ๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

บทวิเคราะห์โดย กองภูมิภาคศึกษา ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ

